

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențe pentru publicare se trimit redacției. Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 1260/1914.

Circular

cătră toate oficiile protopresviterale și parohiale de sub jurisdicția Consistorului român ortodox din Arad.

Se aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că ministerul regesc ungar de culte și instrucțiune publică, prin ordinul său Nr. 149.893/1913, a luat unele dispozițiuni cu privire la aceea, ca ajutoarele de stat la îmbunătățirile de salare ale învățătorilor, statorite prin art. de lege XVI din 1913, să se poată licvida la bună vreme. În sensul acestor dispozițiuni:

1. Comitetul parohial din parohiile cu învățători, cari au ajutoare de stat, are să ceară licvidarea îmbunătățirii de salar cu trei luni mai înainte de ce aceea ameliorare ar fi scadentă. Rugarea pentru acele îmbunătățiri trebuie adresată ministerului regesc ungar de culte și instrucțiune publică, dar trimisă pe calea comisiei administrative. La rugare nu e a se alătură nici un document.

În caz dacă comitetul parohial ar întârziă cu trimiterea acelei rugări, este răspunzător materialmente în temeiul provocatului act ministerial pentru paguba ce ar suferi-o învățătorul respectiv.

2. În cazurile învățătorilor noștri salariați mai înainte numai de cătră parohii, când parohiile nu mai pot da dela sine îmbunătățirile viitoare la salare, comitetul parohial este îndatorat să ceară dela Consistor — cu patru luni mai înainte de terminul, la care ar fi scadentă ameliorarea respectivă — declarația de învoire la cererea ajutorului de stat. — Declarația aceasta, dimpreună cu toate documentele necesare, are să fie alăturată la cererea ce e a se adresa pe calea comisiei administrative, ministerului de culte.

Facem însă atente oficiile și comitetele parohiale să se îngrijască de trimiterea acelor rugări la guvern, pe calea comisiei administrative, cu trei luni mai înainte de scadența

proximei urcări de salar. La din contră parohia întră în obligamentul de a da dela sine întreținerea respectivă a salarului.

Spre a se putea îndeplini la vreme toate cele ordonate mai sus, fiecare învățător — fără considerare la aceea, dacă acum sau în viitor ar fi salarizat numai de parohie — Consistorul dispune din partea sa, ca fiecare (învățător și învățătoare) să anunțe în scris, comitetului parohial, cu *jumătate de an mai înainte*, că dela datul (anul, luna și ziua) cutare are titlu la ameliorarea de salar. Dacă respectivul comitet va dori, învățătorul e dator să prezinte diploma și certificatele sale de serviciu, — spre orientarea desăvârșită a comitetului. Aceasta se cere pentru aceea, ca organele parohiale să fie puse din vreme în cunoștință de cauză, spre scopul de a dispune de timpul necesar la luarea măsurilor pentru asigurarea ameliorării, din resurse proprii ori prin ajutor de stat.

Învățătorii, cari ar întrelăsa de a se acomoda strict acestei dispoziții — prin ce ar da anză la complicații în parohii, — săvârșesc delict disciplinar și vor fi luați sub procedură disciplinară.

Acest circular are să se publice în fiecare comitet parohial la proxima ședință, iar extrasul protocolar să se comunice protopopului cencernent, ca dovadă despre publicarea în comitet; de asemenea să se comunice învățătorilor în funcțiune sau cari ar ocupa post învățătoresc la noi pe viitor, pe lângă reverse, cari vor avea să se păstreze la oficiul protopresviteral.

Arad, 8/2 februarie 1914.

Joan J. Rapp, m. p.

Episcop.

Catehizarea în școlălele medii.

— În atențiunea sinodului eparhial. —

În zilele acestea episcopii romano-catolici au ținut o conferință în sala festivă a seminarului central din Budapesta. La aceasta conferință au

participat și cei trei episcopi români greco-catolici din Oradea-mare, Gherla și Lugoj.

Programul conferinței, de altcum foarte bine precizat, cuprinde în sine toate afacerile, ce privesc vitalitatea bisericii catolice. În acest program vedem înșiruite: modificarea planurilor de catehizare și a manualelor de religie, regulament disciplinar pentru azilele de băieți, sistemizarea posturilor de cateheți la școlile medii, legea despre cvincvenalele preoților, salariile cantonale, chestia penziunii preoților etc. etc.

Cetind acest program variat îndată m'am cugetat la felul, cum știe să se intereseze biserica romano-catolică de creșterea religioasă-morală a fiilor ei, cum caută ea prilejul să înlocuească planurile de predare și manualele de religie învechite, în privința aranjamentului și a grupării materialului de studiat, cu alte planuri și manuale, așezate și întocmite pe bazele pedagogiei moderne, cum se interesează aceea biserică de a avea cateheți pe la toate școlile medii și că posturile de cateheți să fie sistemizate.

O face biserica catolică aceasta, căci ea, *cercând*, sperează a afla mijloacele cele mai potrivite, prin cari să desvoalte și susțină în micii copilași, — capii de familie mai de apoi — caracterul religios-moral și astfel să-i facă fiii cei mai credincioși și mai devotați a ei pentru întreaga lor viață. Se îngrijește să aibă pe la toate școlile medii și și pe la celelalte școli posturi de cateheți și că acei cateheți să-și îndeplinească cu scumpătate datorințele lor, spre care scop din când în când controlează pe cateheți în cursul anului școlar, asistă la prelegerile acelora și cu astfel de ocazii prin sfaturi și învățături îndeamnă tinerimea școlară la dragoste, la iubire de limbă, de lege și de neam.

Dar nu numai de tinerimea din școlile medii, ci și de tinerimea, de ambele sexe, dela școlile de orice categorii și chiar și de tinerii dela meserii și negoț, poartă aceasta biserică o deosebită îngrijire în privința predării studiului religiei; iar fructele se văd, căci biserica catolică nu perde decât foarte puțini trec la secta baptiștilor și la alte secte de acest fel.

M-am gândit apoi la faptul, că la noi în această direcțiune se lucrează de tot puțin, ori — poate — nu se lucră cu destulă premeditare și energie. Am experiat bunăoară, că în câte școli medii se propune studiul religiei noastre, aproape în atâtea se propun tot alte și alte manuale și aproape tot altă și altă materie de religie. De uniformitate, deci, nici vorbă. Îți vine un băiat dela vre-un gimnaziu de undeva și te miri, când îți spune, că el în clasa a V-a gimnazială a învățat numai istoria biblică și cu atâtea s'a achitat de materialul din religie.

Adevărat, că fiecare eparhie are drept a-și regula independent, între altele, și afacerile de natură catehetică, dar uniformitate nu se vede nici chiar în gimnaziile de pe teritoriul unei și aceleași eparhii. Ar fi însă timpul, că și manualele noastre de religie să se întocmească amăsurat progresului pedagogiei și încă așa fel, că pe de o parte materialul din acelea nu numai să îmulsească cunoștințele religioase ale tinerimei, ci să și edifice aceea tinerime și încă în așa măsură, ca ea, între ori ce împrejurări, să-și iubească religiea sa mai mult decât însăși viața ei, — apoi că în clasele medii (gimnaziale, civile, reale, de băieți ori fetițe) să se predea aceleași manuale de religie, fără privire la aceea, că cutare gimnaziu e ortodox-oriental, gr. cath; rom. catolic, reformat ori de stat.

Dacă e lipsă să vină mitropolia și să îngrijească editarea manualelor de religie, căci, legea doară, nu numai îi permite, dar îi și impune să susțină unitate și uniformitate în institutele școlare din mitropolie.

Ce privește sistemizarea de posturi de cateheți, lasă, că noi nu suntem prea săraci pentru de a putea face așa ceva, dar nici chiar acolo, unde lipsa e inevitabilă, nu avem cateheți, ci *»cârpim cum putem«*, în dauna bisericii noastre, cu parohii din respectivele localități, cari de multe ori nici pe lângă cea mai mare străduință, din cauza multelor ocupațiuni, nu pot satisface și sarcinei de catehet. În un oraș oarecarele, bunăoară, sunt școli confesionale de fetițe, sunt școli civile de stat pentru fetițe, școli elementare de fetițe și de copii, susținute de confesiune, școli elementare de fetițe și de copii susținute de stat, școli de meseriași și școli elementare de alte confesiuni și în toate propune religiea parohul local. Va putea oare propune el religiea în atâtea școli cu rezultatul dorit?

În adevăr chestia catehizării e o chestie vitală pentru biserica noastră. Ea trebuie să pre-ocupe sinodul episcopesc și pe toți fiii bisericii noastre, dar mai ales sinodul eparhial chemat a da mijloacele bănești la sistemizarea aceasta a catehizării în special în școlile medii. Prozelitismul, ce îl fac baptiștii etc., în sinul bisericii noastre și cuvintele sfintei scripturi *»Vai păstorilor, cari perd și risipesc oile mele«* (Ier. XXIII, 1—2) să ne facă, să fim în viitor destepti și priveghind. M. P.

Pictura bizantină românească.

de Ț Octavian Smighelschi.

(După „Luceafărul“).

În cartea ce-o publică d-l Dr. Iacob Radu despre biserica Uniri din Tâmpăbaza-Ufalău, pictată de Octavian Smighelschi, se tipăresc și părerile regreta-

tului nostru pictor despre pictura bizantină și despre inovațiile ce a încercat să le introducă dânsul. Credem că aceste păreri merită să fie cunoscute în cercuri mai largi, deaceia le reproducem.

„În decorația ornamentală, atât a pereților, cât și a tamplei, elementele decorative în parte sunt împrumutate din stilul istoric anticreștin și bizantin-romănesc. Mai des aplicată este, în urma însemnătății sale simbolice, viața de vie. Mai puțin apt mi s'a părut pentru o nouă lucrare acantul aplicat și răstălmăcit până la exauriare de toate stilurile.

Îngeri figuri, plante și animale simbolice accesibile și mentalități moderne; crucifixe, porumbi, pești, stâlpi de finic etc. Motive din arta poporană mai des pe arcuți și la încadrarea icoanelor; dar mai cu seamă și exclusiv și unde din punct de vedere stilistic sunt ireproșabile, pe vitrajurile (mosaic de sticlă) ferestrelor.

Cu această ocazie autorul își permite a preciza principiile, ce îl călăuzesc în activitatea sa artistică și a rezumă păreri sale cu privire la marea problemă a regenerării artei bisericesti, respective la crearea unei noi arte monumentale de un caracter național-romănesc nu numai bisericesc ci și profan.

Punctul de plecare pentru acest sfârșit, fără îndoială, trebuie să fie deoparte arta tradițională a mănăstirilor noastre, de altă parte, arta decorativă țărăneasă.

Pentru a lămurii mai bine chestia aceasta, trebuie să insist înainte de toate asupra unei întrebări, căreia până acum nu i-s'au dat importanța cuvenită, anume asupra întrebării: cum și din ce cauză arta noastră bisericască — numită de obicei pictură bizantină — odinioară atât de desprețuită, de un timp încoace mai echitabil — nu arare ori până la exagerare — apreciată și-a conservat timp aproape de un mileniu și jumătate caracterul său special? Cum se face? Cum se face, că fără vre-o dezvoltare, ori înaintare spre o mai înaltă perfecțiune și fără a da apoi spre decadentă, atâta vreme a stat nemișcată în același stadiu al unei viguroase bătrânețe?

Acest fenomen, care își are analogia numai în arta vechilor Egipteni și în a Chinezilor, își află explicația, dacă vom analiza nu numai partea spirituală, adică fondul, ci și partea formală a aceleia, carea în pictură, arta eminentă a formelor, are cu mult mai mare însemnătate, decât d. e. în poezie ori în muzică, etc.

În artele plastice (pictura, sculptura) pentru caracterul stilistic al unei opere, nici un factor nu poate fi de importanță mai capitală și mai decizătoare, decât materialul folosit și tehnica cu care acesta este prelucrat. Fiecare material își are calitățile sale favorabile, cari trebuiesc exploatate, are însă și scăderile sale, cari demarchează hotarele, până la cari poți merge în reprezentarea realistă a lucrurilor. În epocile artistice cele mai strălucite, însușirile și limitele interne materialului totdeauna au fost cu sfințenie luate în considerare, iar maltratarea abuzivă a materialului pentru producerea de efecte contrare naturii sale, sunt semnele unei arte decadente.

Mijlocul de expresiune, adică tehnica picturii noastre mănăstirești, a fost frescul împreunat cu o ulterioară zugrăvire à tempera, va să zică o tehnică, care manuată cu abilitatea recerută permite o libertate și până la un grad oarecare, chiar și o reprezentare destul de realistă a lucrurilor.

Întreg caracterul picturii bizantine însă, se află într-o vădită contradicție cu acest fapt.

Ajunge o privire și numai superficială, pentru a constată încetușarea libertății individuale în expresiunea artistică a pictorului. Câtă reducere — la esență — stilizare nemotivată a formelor — câtă meșteșugire caligrafică în lungi linii și masse decorative, încât ai crede, că avem înaintea noastră o reprezentare executată după norme inexorabil hotărâte de însușirile inerente unui material dificil și a unor instrumente greoaie, pe când de fapt avem de-aface cu o tehnică de o facilitate relativ destul de considerabilă. Lucrul acesta se explică astfel, că tehnica originală a artei anticreștine și vechi bizantine n'a fost frescul, ci precum peste tot în timpurile din urmă ale imperiului roman dela apus, și în măsură și mai mare în pomposul Orient al timpurilor lui Justinian și a urmașilor lui, mozaicul, cel mai nobil, mai solid și mai decorativ dintre toate tehnicile, câte s'au folosit vreodată în pictură. Zugrăvirea cu cubulețe de smalt, natural că nu permite o reprezentare detaliată, ci pictorul trebuie să se mărginească la o reproducere în mari suprafețe și lungi linii decorative, cu un cuvânt la o reprezentare în stil mare, lapidar. Frescanții bizantini de mai târziu, n'au făcut alta, decât au reprodus fără nici o schimbare acest stil monumental al mozaicului în tehnica mai ușoară și mai ieftină a frescului, va să zică au comis o mică falsificare a principiului stilistic mai sus precizat, aplicând caracterul formal al unei tehnice mai dificile la alta mai ușor tratabilă. Un păcat acest, care invers ar fi fost o crimă ce nu se putea ierta.

Acest spirit de servilism se manifestă altcum în toată practica activității artistice a epigonilor. Pentru că pictorii bizantini de mai târziu, cu o rară tenacitate, s'au mărginit la o nesfârșită copiere, sau cel mult la o nouă redactare a aceluiași motive iconografice moștenite dela marii izvoditori de icoane ai vremilor antice. Timpul unui studiu nemijlocit al naturii, care a fost pentru marii meșteri ai anticității îndrumătoarea la tot mai marea desăvârșire, a trecut. Pictorii de mai de mult nu mai căutau (și aflau) în acest studiu, impulsuri noi și izvorul unei primeniri sau regenerări a artei îmbătrânite. Cu aceasta nu voim să afirmăm, că pictorii bizantini și-ar fi închis cu totul ochii față de fenomenele naturii și a lucrurilor, ce-i împresurau. În zugrăvirile mănăstirilor noastre aflăm destule motive și figuri bine observate, pline de viață, încât ar face onoare oricărui pictor apusean al renașterii și pe cari nu le putem atribui exclusiv marilor antecesorii, ci și smeriților urmași din timpurile mai târzii. Acestea însă nu schimbă caracterul general al unei arte înțepenite și lipsite de orice vivacitate spirituală.

Arta liberă în mâna acestor cultivători devine un simplu meșteșug, ce se învață și se deprinde cu o renunțare la propriile puteri de creațiune și invențiune și la orice libertate de raționare individuală.

Aceasta tenacitate în conservarea neschimbată a capitalului intelectual și a formelor tradiționale, a fost așadar nefericirea acestei arte, dar totodată și momentul salvator, care a scăpat-o de prăbușire, înainte de vreme, în barbarie și decadentă totală. Cu acest procedeu artistic, arta bizantină ne-a salvat tezaurul artistic al artei antice, toate acele calități superioare și acel spirit creștinesc, cari caracterizează mai cu seamă cele din-tăiu creațiuni ale artei antice creștine. Lipsite de spiritul sentimentalismului fals și teatral și perhoreșcând tot ce e placid și dulceag, reprezentările aceste sunt pline de un convingător adevăr intern și de un simț sănătos, de o distinsă moderație în mișcări și gesturi. În conglăsuire cu măreția concepțiunii spirituale, re-

prezentarea externă formală ne prezintă aceeași monumentalitate, pe lângă o superioară ignorare a realismului de aparență cu o simplitate lapidară și reducere la esențial, predat în stilul sever al misticismului, cu vădită intențiune de a produce în privitor o impresie psihică unitară, clară și profundă.

Cu aceeași energie vedem imprimat tuturor produselor artistice bizantine, marele principiu decorativ.

Problema oricărei zugrăviri murale este și trebuie să fie, o decorație și nimic altceva, a păreților, concepută și aplicată cu înțelegere și claritate, cu onestă intenție de a se subordona conceputului arhitectonic al edificiului.

Scopul poate fi deci numai acela, de a tălmăci ideile și a potența intențiile artistice ale maestrului arhitect, nu întunecând, ci din contră accentuând și mai curat menirea și funcțiunea fiecărui organ constructiv al arhitecturii. Este deci o rătăcire și o falsă interpretare a picturii monumentale, încercarea de a seduce ochiul privitorului, prin reprezentări realiste și prin folosirea diferitelor tipuri de perspectivă și a-l face să creadă, că se află în alt mediu, nu într'un edificiu. O zugrăvire a păreților, fie cu icoane figurale, fie cu simple ornamente, trebuie să fie deci, ceea ce într'adevăr și este, o declarație onestă clar exprimată.

Toate aceste virtuți, purtate de o energie și iriesistibilă forță juvenilă, mai clar le putem admira în momentele creștinătății asemenea tinere, dar conștie de biruința lor asupra lumii profane, ale veacurilor IV—VI în Ravena, Roma și în altele mai fragmentare ale Orientului.

Dar încă în unele opere ale acestei epoci, încep a se ivi semnele puțin îmbucurătoare ale unui formalism gol, ale unei înțepeneli, care apoi apucând arta pe mâinile zugrăvitorilor mănăstirești, cu reprezentările fețelor sarbede, supte și cu membrele sleite de suferințele unei existențe de pustnicie, tot mai mult degenerază într'o rigiditate moroasă, într'o severitate aschetică, datorite idealurilor severe ale spiritului călugăresc. Astfel se înțepenesc această notă respingătoare asupra anticului fond artistic, întunecându-i calitățile artistice superioare, fără a putea însă să le distrugă de tot, nici chiar în cele mai umile afirmațiuni ale școlii tradiționale, ca spre pildă în faimoasele icoane dela Nicula.

Activitatea artistică cu ale sale nesăvârșite reproduceri, sau cel mult variații ale aceluiași motive, inevitabil a trebuit să imprime tuturor produselor sale acest caracter de uniformitate monotonă, în care cu durere se resimte lipsa avântului spontan al unei inspirații personale, farmecul oricărei revelațiuni artistice.

Oricât de mare ar fi deci cultul admirator al oarecuiva pentru arta timpurilor Voevozilor noștri, întemeietori de mănăstiri, o continuare în interpretarea aceasta a meșteșugului zugrăvirei în ziua de astăzi ar fi un anahronism, iar resemnarea dela cunoștințele reale-formale (desemn, perspectivă etc.) ale timpului modern, o afectare a naivității.

În scopul creării, pe baze istorice, a unei noi arte naționale, se impune deci dela sine o regenerare a celei tradiționale, pentru a cărei înțelegere se află și astăzi predispozițiile în mintea oricărui român, mai cu seamă a țaranului; și este vorba de o artă la înțelesul tuturor nu de una arhaistică.

Al doilea element, care trebuie să servească drept bază unei arte, care și mai mult ar contribui la imprimarea caracterului național, este arta decorativă țărănească, care în caracterul ei general posedă eminente calități decorative și un puternic și sănătos simț coloristic.

Elementele aceste, însă, potrivit origini lor textile, în cea mai mare parte sunt combinații geometrice — elemente botanice și zoologice lipsesc cu totul — și în aplicarea lor lipsește un sistem bine încheiat și o dezvoltare organică, care le-ar face apte spre rezolvarea unor mai vaste probleme ornamentale.

Este deci treaba artistului a umplea acest gol, și folosindu-se și de alte izvoare, ca formele stilurilor istorice, elemente de natură etc., a combina cu spirit inventiv noui posibilități de rezolvire. Lucrul de căpetenie însă este a-i conserva caracterul mare decorativ.

Concluzia: O înjghebare a unei arte naționale puse pe bazele exclusiv sănătoase ale unei tradiții istorice — numai așa este posibilă, dacă cunoscându-i marile calități artistice, tradiționale, cu un simț sănătos pentru monumentalitate — în înțelesul de eternă valoare a unei reprezentări decorative în stil mare — și prin introducerea de momente din viața sufletească și din manifestările artistice a psihei naționale, artei vechi îi vom insufla ceea ce îi lipsește: spiritul personalității artistice și avântul poetic al inspirației individuale. Cu un cuvânt a o înzestra cu acel ceva, mișcător de suflete, ce zace în fondul oricărei adevărate opere de artă.

Aceasta o putem face îndelungându-ne cu noui probe a puterii de invențiune originală, sau folosindu-ne de motivele tradiționale, căci deviza curentelor artistice efemere ale zilelor noastre — a secesionismului și a tuturor celorlalte „isme” moderne — de a fi „cu orice preț originală” nu este obligator, precum cu prisosință au dovedit-o această toată activitatea artistică a celor vechi pictori și literați deopotrivă. Deviza adevărată însă trebuie să fie: conservarea caracterului original, concepțiunea mare de monumentalitate și o reprezentare decorativă.

O rezolvire completă și din toate punctele de vedere ireproșabilă ar fi, dacă spre acest sfârșit ne-ar succeda a introduce și un material și o tehnică identică sau analogă, și în valoarea-i decorativă, adecvată celor originale: a mozaicului și a tehnicii textile.

Autorul acestor rânduri s'a ocupat și cu partea aceasta a chestiei și i-a și succedat a descoperi o nouă tehnică cu eminente calități decorative și coloristice. Asemenea nu fără rezultat a făcut încercări în direcția unei regenerări a tehnicii mozaicului, decăzută în zilele noastre, prin industrializare, la gradul unui meșteșug lipsit de orice însușiri artistice. Prin delăturarea dificultăților tradiționale în executare, prin reducerea muncii migăloase și prin urmare a costului, crede a o fi făcut accesibilă celor mai largi cercuri.

Despre rezultatul acestor nizuințe însă își va face la timpul său darea de seamă cu fapte artistice concrete.

Regina albinelor.

Poveste de C. Fwald. Trad. Victor Stanciu.

— Urmare și fine. —

A început din nou să isbească în ușă; bona a venit din nou astădată foarte infuriată.

„Draga mea, ai grijă de acum” a zis ea. „Tu ești cea mai tineră și faci larma cea mai mare. De se mai întâmplă încăodată ti voi spune reginei.”

„Dar ascultă-mă acum odată”, zise larva; și povestii din fir în păr ce a aflat din planul ascuns al reginei.

„Doamne, Milostive! Să fie adevărat ce spune?“ a zis bătrâna și de frică și-a strâns sripile în jurul corpului. Și fără ca să asculte mai departe a plecat să povestească și celorlalte albine ce a auzit.

„Imi pare, că pentru bunăvoința mea ași fi fost vrednică de nițică miere“, a zis mititica. Ei, dar cel puțin mă pot culea cu cunoștința împăcată“.

În seara următoare a venit regina, când credea că toate celelalte s'au culcat, și a vrut să omoare prinsele. Larva a auzit, cum vorbea cu sine însăși; dar se temea de răutatea reginei și n'a cutezat, să se miște.

„Numai de nu ar omort prinsele! gândea ea și s'a apropiat de ușa, să auză ce se întâmplă.“

Regina se uită cu multă băgare de seamă în toate părțile. Dar în aceea clipită au năvălit albinele, au prins-o de picioare și de aripi și au cărat-o de acolo.

„Ce va să zică asta!“ strigă ea; „sunteți rebele?“

„Nu, maestate“, au răspuns albinele cu devotament; dar noi știm, că aveți de gând să omorâți prinsele, și asta nu putem să o admitem. Ce vom face la toamnă dacă Maestatea Voastră moare?“

„Dați-mi drumul! țipă regina și-a încercat să scape. „Până acum vă sunt regină și pot face ceea ce voesc. De unde știți că la toamnă trebuie să mor?“

Dar albinele au ținut-o strâns și au dus-o înaintea coșniței. Aici au lăsat-o liberă; dar regina și-a scuturat aripile cu mânie și a zis:

„Rebelelor! de ce ași mai domni peste voi. Nu mai rămân nici un ceas aci, voi sbura în altă parte și-mi voi întemeia un stat nou. Vrea să vie cineva dintre voi cu mine?“

Mai multe dintre albinele bătrâne cari au fost larve deodată cu regina au declarat că doresc să călătorească cu ea și nu peste mult au sburat împreună.

„Acum nu mai avem regină“, au zis celelalte albine. „Trebuie să hrănim bine prinsele“.

Și-au hrănit prinsele cu miere de dimineața până seara; ele au crescut tot mai mari s'au dezvoltat, și cu cât creșteau se certau și făceau tot mai mult sgomot.

Nimeni nu se mai gândea la larva cea mititică.

Intr'o dimineață se deschid ușile saloanelor și ies toate zece prinsele ca regine mari și frumoase. Celelalte albine au venit în grabă să le admire. „Cât sunt de frumoase!“ au zis ele. „E greu să spui care e mai frumoasă“.

„Eu sunt“ a strigat una dintre ele.

„Greșești“, a zis a doua și a strâns-o cu acul.

„Ce vă inchipuiți“ a țipat a treia; eu cred că sunt cu mult mai frumoasă decât voi“.

Vociferau cu toate deopotrivă și s'a început o încăerare de care n'ai mai văzut. Albinele au voit să le despartă, dar bona ce-a bătrână le-a zis:

„Lăsați-le; vom vedea care e mai tare și pe aceea o vom alege de regină. Și așa avem lipsă numai de una“.

Albinele s'au postat în cerc și priveau lupta. A ținut mult timp, și a fost foarte săngeroasă. Aripă și picioare rupte sburau prin aer, și nu peste mult stau culcate la pământ opt prinse. Cele două din urmă s'au luptat încă mult timp între olaltă. Una și-a pierdut amândouă aripile, iar cealaltă avea numai patru picioare.

„Vom avea o regină invalidă, oricare ar rămânea dintre ele“, a zis una dintre albine. „Ar fi trebuit să ținem pe cea bătrână!“

Dar putea să nici nu-și mai răcească gura, căci în aceeași clipită prinsele s'au strâns cu atâta ură, încât amândouă au rămas moarte pe loc.

„Asta-i o întâmplare grozavă“ ziceau toate albinele și fugeau alarmate în toate părțile. „Acum nu mai avem regină! Ce să ne facem? Ce să ne facem?“

Deperate, ce erau, se împleteceau prin coșniță. Cele mai bătrâne și mai cuminți s'au adunat la sfat. Care mai de care spunea câte un sfat, ce ar trebui să facă acuma după nenorocirea aceasta; la urma urmelor a luat cuvântul bona larvelor de albină:

„Eu vă voi spune cum ieșim din capcana aceasta; numai să ascultați sfatul meu! Imi mai aduc aminte că înainte vreme coșnița noastră a fost izbită de aceasta nenorocire. Pe atunci eram eu însămi o larvă; eram în celula mea și am auzit clar totul ce s'a întâmplat. Toate prinsele s'au ucis și regina cea bătrână era roită — întocmai ca și acum. Dar atunci a luat albinele pe una dintre noi larvele, și a așezat-o în unul dintre saloanele princiare. În fiecare zi o hrănea cu mierea cea mai bună și mai aleasă, din întreaga coșniță, și când a crescut mare era o regină ca toate reginele. Imi aduc foarte bine aminte de întreaga afacerea, căci atunci eram de părerea că și pe mine m'ar fi putut lua și să mă pună în salon princiar. Ei, dar aceasta e acum irrelevant! Eu vă propun ca și noi să facem astfel“.

Vasele au declarat albinele, că se învoiesc cu plăcere și-au alergat să aleagă o larvă.

„Așteptați puțin!“ a zis din nou bona, „stați să vin și eu! Eu vă mai pot fi de folos. Căci să nu uitați trebuie să aibă destulă vreme, să se gândească la noua demnitate de care va fi învrednicită. Dacă e crescută ca o simplă lucrătoare, nu se obișnuiește ușor să poarte o coroană“.

O vedeau aceasta și albinele, iar bătrâna a continuat:

„În nemijlocita apropiere a saloanelor princiare este o larvă mică. E cea mai tineră dintre toate. Aceasta poate că a învățat ceva din manierele deosebite ale prinselelor, și precum am observat eu: e de caracter. Afară de aceasta a fost atât de cinstită de mi-a destăinuit gândurile ascunse ale vechi regine. Pe aceasta vrem să o luăm“.

Atunci întrun conduct sărbătorec au pornit albinele înspre celula cea strâmtă unde era larva cea mititică. Cu preveniență o bătut bona la ușa celei, a deschis cu grijă și a povestit larvei, ce a hotărât marele sinedriu al albinelor. La început larva nu credea urechilor; dar când au dus-o cu grijă în un salon mare și frumos, și i-au adus atâta miere câtă numai putea mânca, a băgat în seamă, că e lucru serios.

„Așa dar tot voi fi regină!“ a zis către bonă.

„Asta una nu ai visat-o hoarcă bătrână!“

„Sper Maestate că veți uita observările nepotrivite din timpul când erați dincolo în cealaltă celulă!“ a zis bătrâna închinându-se cu reverență.

„Te iert!“ a răspuns noua prinse. „Adu-mi ceva mai multă miere!“

În scurt timp larva s'a făcut albină și a ieșit din camera ei atât de mare și de frumoasă, cum mai altfel nu-și putea dori albinele. Și cum știa ea să le împartă porunci!

„Cărați-vă!“ porunci ea. „Peste iarnă avem lipsă de mai multă miere, iar voi trebuie să asudați mai multă ceară. Am de gând să zidesc un nou fagure în coșniță. În acela vor locui noile prinse în anul viitor; e prea neplăcut pentru ele, să stea în apropierea larvelor de rând“.

„Vezi tu parvenita!“ ziceau albinele întreolaltă. „Îți vine a crede că ea din ou a fost destinată să fie regină“.

„Nu“, explică bona albinelor, „nu a fost dar a avut ideile unei regine, și acesta e lucrul de căpetenie“.

Mâna Sfântului Ierarh Nicolae.

Câte odoare scumpe, foarte prețioase de mare valoare artistică, fruct al pietății și religiozității neamului nostru Românesc, nu împodobesc sfintele Biserici și Mănăstiri ale scumpei noastre Patrii? Câte sfinte moaște ale celor ce au luptat pentru credință, punându-și viața lor pentru păstrarea ei, nu se află în sfintele noastre lăcașuri de închinăciune? Câte sfinte moaște ale cuvioșilor, ce au bine plăcut lui Dumnezeu, prin viața lor curată și sfântă, nu se află la noi, păstrându-se cu sfințenie în sfintele temple, venerându-se cu toată pietatea și religiozitatea de credincioși? Cine poate spune numărul și numele lor, cum și minunile săvârșite în decursul veacurilor?

Dar cine s'a gândit vre-o dată să descrie, după cuviință, toate acestea, pentru a le face cunoscute piosului și bine credinciosului popor Român¹⁾? Și, Doamne cât ar fi contribuit astfel de descrieri la întărirea credinței și la dezvoltarea sentimentului de pietate și religiozitate în popor?

Ar fi de dorit ca această lipsă să se îndeplinească cât mai neîntârziat. Ceeace nu s'a făcut să se facă cu un ceas mai înainte, mai ales acum, când ne aflăm în timpuri de mare indiferentism, pentru tot ce privește Biserica și religiunea. Ar fi unul din cele mai proprii mijloace pentru a combate scepticismul și necredința multor. Ar fi cel mai propriu mijloc pentru a învedera tuturor puterea credinței și binefacerile ei în viața popoarelor.

Dar trecând de această ordine de idei, fără a mai aminti de mulțimea sfintelor moaște a martirilor și cuvioșilor ce se păstrează prin sfintele noastre biserici, întrebăm: Câți sunt cari știu că noi Românii avem mâna, chiar mâna dreaptă, a sfântului Nicolae, făcătorul de minuni? Mâna aceluia mare Ierarh, al Mirilor Lichiei? Da, avem și păstrăm de 300 și mai bine de ani, mâna acestui mare sfânt Ierarh, pe care nu numai întreaga creștinătate îl venerază și se închină lui, cu deosebită evlavie, dar îl respectă și venerază chiar și multe popoare necreștine din Orient, mai ales corabieri. Da, avem mâna sf. mare Ierarh Nicolae și o păstrăm cu evlavie, ferecată în aur, împodobită cu pietre scumpe, de însuși marele voevod, birnitorul dela Călugăreni,

¹⁾ Sunt foarte puține încercările ce s'au făcut în această privință și abia numai dela un timp. Cele întâiu începuturi s'au făcut de comisiunea monumentelor istorice și în deosebi de colegul, d-l P. Gârboviceanu, ca administrator al Casei Bisericești, prin înființarea muzeului religios și altele. Onoare lui! Opera însă trebuie continuată, căci sunt multe de făcuta în această privință și de cel mai mare folos pentru Biserica și întărirea credinței în popor.

D-l Profesor universitar N. Iorga, de asemenea a desmormântat multe din anticitățile noastre bisercești. D-sa a vorbit și despre cele aflate la biserica sf. Gheorghe Nou, deci și despre mâna sfântului Nicolae, de care ne ocupăm. Dar pentru ca întreaga preoțime a sfintei noastre Biserici să știe că noi posedăm mâna sfântului Ierarh Nicolae, și prin ei să se vestească acest lucru tuturor credincioșilor și pioșilor Români, am crezut de cuviință a relată acest fapt în „Biserica Ortodoxă Română“ revista sf. Sinod. Facem aceasta și pentru faptul ca să știe acest lucru și sfintele biserici creștine, pe unde „Biserica Ortodoxă“ se trimete.

de Mihai Viteazul. Acest sacru și sfânt odor al sf. Bisericii Ecumenice, se păstrează la noi în biserica sf. Gheorghe Nou din București.

Dar înainte de a veni la istoricul mânei, credem de nevoie a face câteva reflexiuni asupra distinsului sf. Ierarh a cărui mână se păstrează în sfânta noastră Biserica.

Între Ierarhii cei mari distinși ai Bisericii lui Isus Christos, sfântul Nicolae, păstorul dela Mira-Lichiei, ocupă un loc de frunte. El este marele și zelosul apărător al credinței la sinodul întâiu ecumenic, ținut în Niceea Bitiniei, la anul 325 după Christos.

Deși nu s'au bucurat de o cultură teologică sau filozofică deosebită, el însă prin o viață curată și sfântă, a intrupat în sine adevărata pietate și religiozitate, cerută creștinismului de învățătura revelațiunii evanghelice. El a fost tipul adevăratului creștin pios, drept și temător de Dumnezeu; și mai presus de acesta, a fost tipul adevăratului păstor al Bisericii lui Isus Christos.

Răvna sa pentru apărarea și păstrarea credinței, contra celor ce voiau a se atinge de ea, eră răvna lui Ilie. El a dovedit-o cu prisosință la sinodul întâiu ecumenic. Istoria este martoră întru a ne spune, cum el a înfrunțat îndrăzneala provocătoare și cutezanța fără margini a ereticului Arie, care sfida toată lumea, luând în deridere și tăgăduind Dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu.

Dar viața sa eră atât de înfrumusețată și împodobită cu fapte bune și bine plăcute lui Dumnezeu, de fapte virtuozose, încât eră nu numai iubit de credincioșii pe cari îi păstorea, dar eră chiar venerat și și adorat în viață încă fiind. Toți îl priveau ca prealesul și trimisul lui Dumnezeu, ca pre păstorul cel bun și sfânt, și toți vesteau virtuțile și faptele sale cele bune în toată lumea.

Astfel eră în viața sa sf. Nicolae, Ierarhul dela Mira Lichiei. Toți îl admirau credința și îi vesteau faptele. Și cum mare pa te din păstorii săi călătoreau cu corăbiile lor în toată lumea, se explică faptul cum numele său cel bun, se vesteă în tot pământul, și în toată creștinătatea. Toți îl socoteau ca pre un om și păstor mare, distins și extraordinar, căci faptele și virtuțile sale covârșiau toată priceperea omenească. Pentru aceasta toți îl priviau și îi vesteau ca pre păstorul și arbiereul cel mare, binefăcător al omenirii, sfânt și făcător de minuni. Toți îl socoteau ca trimis al lui Dumnezeu spre a ajuta pre cei în suferință și necazuri și a face bine tuturor, ajutând și mângâind pe nenorociți.

Astfel fu sfântul Ierarh Nicolae și astfel a trăit și a păstorit în toate zilele vieții Sale. Pentru aceasta faptele și viața sa curată, sfântă și îmbunătățită cu tot felul de fapte bune și virtuți creștinești, l-au ridicat în rândurile sfinților celor ce s'au desăvârșit în viața aceasta prin credință și fapte. Și în viață încă fiind, sfânt și alesul lui Dumnezeu eră socotit de toți; căci nimeni nu eră lipsit de mila și ajutorul său; nimeni nu eră în suferință; nimeni din cei ce veneau la el, nu rămăneau nemângâiați.

După trecerea sa din această viață, adormind cu pace în Domnul, credincioșii priveau cu pietate la mormântul său și la sfintele sale moaște, care împodobeau Mira Lichiei. Ele atrăgeau acolo închinători și credincioși din toată lumea. Căci așa precum, când el eră în viață, toți cei ce veneau la el, se învredniceau de mila și ajutorul său, tot astfel se bucurau de sprijinul său, și după moartea sa, toți cei ce veneau și cădeau la el, venerând

cu pietate sfințele sale moaște și rugându-l cu credință fierbinte să le ajute. Toți dobândeau izbândă la cererile și rugăciunile lor către Dumnezeu, prin rugăciunile sfântului.

Astfel au împodobit și înfrumusețat Mira Lichiei sfințele sale moaște până în veacul al XI. Mare eră numărul celor pioși și credincioși, cari veneau din toată lumea spre a venera și a se închina sfințelor sale moaște.

Mormântul său eră săpat în piatră de marmoră și în acest mormânt se păstrau sfințele sale moaște. Ele atrăgeau mulțime mare de credincioși, căci de aci izvorau, milă, ajutor și mângăere tuturor celor întristați și dosădiți. Mulți erau cei ce veneau să se închine lui; căci numele său eră vestit în toată lumea.

Puțini sfinți și cuvioși, în decursul veacurilor, au avut atâți admiratori și închinători, ca sfântul Ierarh Nicolae. Cinstirea ce i se dă de toți cei ce veneau a venera cu pietate sacră sfințele sale moaște și a implora, prin el, milă și ajutor dela Dumnezeu, eră mare și deosebită. Cu acelaș respect și venerațiune eră sfântul privit de toată lumea creștină. Și mulți erau cei ce se închinau sfințelor sale moaște. Veneau nu numai cei ce-l cunoșteau, locuitori și creștini din apropiere, dar veneau din pământuri și țări îndepărtate. Veneau, după cuvântul popular, de peste Țări și de peste Mări. Mulțime mare venea să se închine lui, căci numele său eră vestit și cunoscut în toată lumea creștină și străbătuse chiar la cei de altă credință. Și toți cei ce veneau să se închine lui și invocau cu căldura credinței numele sfântului, toți vedeau ajutor și folosire mare în nevoile și suferințele lor trupești și sufletești de care erau cuprinși. Multe erau minunile sfântului.

Astfel erauenerate sfințele sale moaște în Mira Lichiei până în veacul al XI după Christos. Mormântul sfântului eră loc de închinăciune și de pietate religioasă. Eră loc de mângăere și de alinarea suferințelor, pentru toți cei ce veneau cu credință să se închine și să venereze sfințele sale moaște. Ele atrăgeau aici mulțime mare de credincioși; căci mormântul, cu sfințele sale moaște, eră socotit loc sacru de închinăciune în toată lumea creștină. Pentru aceasta de pretutindeni veneau să se închine lui; căci toți închinătorii vesteau minunile, vesteau tuturilor pe unde mergeu mila și ajutorul sfântului.

În veacul al unsprezecelea însă și anume în anul 1087 neguțatori, corăbieri din Italia, venind acolo și și deschizând mormântul sfântului, au luat sfințele sale moaște și până să se prindă de veste, corabierii Italiani, s'au îndepărtat cu sfântul și corabia lor în largul mării.

(Va urmă).

CRONICA.

La chestia organizării preoțești. (at) din Revista Preoților n'are încredere în conferințele preoțești la cari vizasem chestia organizării, ci insistă la o organizare autonomă adecă la constituire de stat în stat. Regretăm că n'am putut convinge pe confratele nostru (at) dela care așteptam judiciul la care vizasem în articolul »Nici o iotă«. Il încredințăm însă, că autorul articolului »Nici o iotă« este legat de preoțime ca carnea pe oase, vrem să zicem e una cu ia

în toate durerile și aspirațiile ei, iar concepțiunea lui de viață este încarnația libertății, în urmare imun de orice tendență reacționară. Noi avem în vedere mai presus de toate libertatea bisericeii, pentru că numai unde este liberă biserica pot fi liberi și slujitorii ei. Am vedea bucuros pe confratele (at) la noi să discutăm chestia aceasta, poate că metoda direct ne-ar ajuta la ajungerea unității de vederi și în acest punct.

Regele Italiei premiat. Academia franceză de litere și inscripțiuni, a acordat premiul sec. numismalices Regelui Italiei Victor Emanuel II pentru scrierea: „Corpus numerum Italicorum“.

Congres internațional de pace. Ajungându-se la o înțelegere între Olanda și imperiul Rușilor, guvernul olandez va invita toate statele să ieie parte la al III-lea congres internațional de pace pentru anul 1917. Congresul se va ține în „Palatul păcii“ din Haaga, la zidirea căruia milionarul american Carnegie a dăruit mai multe milioane.

Reformă în examenele de medicină. Min. de culte Iankovich a invitat la o conferință pe toți prof. dela facultățile de medicină din Pesta și Cluj, ca să discute întrucât e posibil, să modifice examenele de medicină, intenționând ca prin aceasta să se scurte timpul de a se putea lua diploma. Ministru mai intenționează să scoată din această fac. Zoologia, Botanica și mineralogia dând mai multă atențiune anatomiei și biologiei, din cari se vor introduce și colocviile obligatoare.

Concurs.

În baza ordinului Ven. Conzistor orădan de sub Nr. 319/1914 B. prin aceasta să publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cf. III-a Călățea-Gălișeni, protopresbiteratul Peșteșului cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente:

I. Din Călățea:

1. Pământ parohial, constător din 20 de jughere catastrale, parte arător, parte fânaș.
2. Folosirea intravilanului casei parohiale (2 jugh. catastrale) până la edificarea acesteia.
3. Dela fiecare nămăr de casă câte-o măsură de cucuruz sfărmat, care se poate însă răscumpără cu bani, după prețul curent.
4. Dela fiecare familie câte-o zi de lucru (cu brațul).
5. Ștolele îndatinate în trecut.
6. Intregirea dotațiunii dela stat.

II. Din filia Gălișeni.

1. Drept răscumpărare a birului preoțesc suma 220 coroane.
2. Stolele îndatinate.

Comuna bisericească se obligă, ca până la edificarea, casei parohiale să închirieze pe seama preotului o locuință potrivită. Alesul va achita toate dările publice după pământul și beneficiul parohial, iar la școala confesională va catihiza fără altă remunerațiune.

Cererile de concurs doritorii să le adreseze comitetului parohial din Călățea-Gălișeni, și să-le înainteze P. O. Oficiu protopresbiterat ort. român în Mezôtlegd,

având dânsii cu știrea protopopului tractual a se prezenta până cu 8 zile înainte de alegere în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial.

Simeon Filip
președinte.

Dimitrie Suciu
notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter.
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a III-a din Spatta (Bégapata) pbbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin trecerea în statul de deficiență a parohului Vincențiu Micu, în conformitate cu rezoluțiunea Ven. Consistor de sub Nr. 1342/914 se publică concurs cu termen 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Un intravilan parohial fără casă.
2. Una sesiune parohială cu competența de pășune.
3. Stolele legale.
4. Birul legal în sumă 118 cor. anual.
5. Eventuala întregire dela stat.

Dela reflectanți se recere ecalificațiune de clasa a III-a.

Alesul va avea să provadă catehizarea elevilor dela școala comunală din loc, fără alta remunerațiune și a suportă toate dările publice după întreg beneficiul parohial.

Reflectanții sunt poștiți ca recursele ajustate cu documentele recerute în original, precum și atestat despre eventualul serviciu prestat ca preot ori învățător, adresate comitetului parohial din Spatta să le înainteze P. On. Oficiu protopopesc în Lipova (Lippa) având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare cu observarea strictă a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, în sf. biserică din Spatta, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletice.

Dat în ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Spatta la 9/22 octomvrie 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuila* protopresbiter.
—□— 2—3

În sensul decislui Venerabilului Consistoriu din Oradea mare de sub Nr. 407/B. 1914 pentru îndeplinirea postului de paroh vacant de clasa II din Tăut (Feketetót) se publică nou concurs cu termen de alegere la 30 zile dela prima publicare.

Dotățiunea împreună cu acest oficiu constă din:

1. Pământ parohial de 10 jughere a 1600 □.
2. Competință de pășunat pentru 10 vite.
3. Bir parohial dela fiecare număr de casă câte una măsură, 30 litre cucuruz sfârmat.
4. Stolele îndatinate: Prohodul la morții mari 10 cor. respective 6 cor., la prunci 2 cor. 40. fil. botez 60 fil. cununile gratuit.
5. Casă parohială acomodată, cu grădină și grajd.
6. Întregirea dotațiunei din vistieria statului.

Alesul va avea să catehizeze la școlile din loc gratuit. Recursele provăzute cu documentele prescise și adresate comitetului parohial sunt a se înainteza la ofi-

ciul protopopesc în Giriș F. (Feketegyőrös) având recurenți cu observarea § 33 a regul. pentru parohii a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Tăut F. pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale și pentru a predică.

Petru Serbu, protopop.

—□—

2—3

În baza ordinului Ven. Conzistor orădan de Nr. 4787/913, se publică din nou concurs, pentru îndeplinirea parohiei de cl. II din Leș (Váradles), cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“.

Beneficiul este următorul:

1. Pământ parohial 22 jug. 2. Bir de fiecare nr. de casă 1 vică (30 l.) bucate, parte săcară, parte cucuruz sfârmat. 3. Stolele îndatinate. 4. Întregirea dela stat. 5. De locuință, până când parohia va edifică casă parohială, se va îngriji alesul.

Dările după beneficiu, cad în sarcina alesului. Alesul va avea să provadă catehizările la ori-ce școală din parohie, fără să aibă drept a pretinde pentru aceasta remunerațiune dela biserică.

Reflectanții sunt poștiți, ca rugările ajustate cu documentele originale, să le înainteze P. O. oficiu protopopesc în Oradea-mare (Velența), în termenul regulamentar, având în acest restimp a se prezenta — cu stricta observare a presciselor Reg. p. par. — în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant, serviciu și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* protopop.

—□—

3—3

CĂRȚI BISERICEȘTI CU LITERE LATINE :

Penticostarul, leg. în piele roșie	14—
Cazania	14—
Molitvelnicul	14—
Triodul cu strajnicul	27—
Octoichul mare	27—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186—
Apostol	11-50
Evangelia, cu litere latine	25—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.